

ואחר כך נטמא —

רבי אליעזר הולך לשיטתו, וכיון שלדעתו הוא נטמא קודם שנעשה ראוי לתגלחת, לכן הוא אומר:

הרי הוא פותר את הכל. וכדמפרש בגמרא שהוא סותר את כל קרבנותיו שהביא.

והטעם: כי הואיל ונטמא קודם שהקריב כולם, הרי זה כנטמא שחרית, לפני הקריבו אף אחד מהן, ואינו ראוי לתגלחת כל היום, והוי הקרבן הראשון שהביא כאילו הביא תוך מלאת בימים שאינו ראוי לתגלחת.⁽³⁾

וחכמים — לשיטתם שהטומאה היא אחר שכבר נעשה ראוי לתגלחת אומרים: אינו סותר את הקרבן שכבר הביא, כי כבר היה ראוי לתגלחת קודם שנטמא, אלא יביא שאר קרבנותיו, ויטהר.

כלומר, את שאר קרבנותיו יביא לאחר שייטהר.⁽⁴⁾

מעשה במרים התרמודית [שם אשה נזירה, מן העיר תרמוד], שנזרק עליה אחד מן הדמים.

להבאת קרבנות, [וכמו שכתבו התוספות שם, שהיות ו"בהקרבת שאר הזבחים לא היה ראוי לתגלחת, יש להחשיב הזבחים כאילו הקריב קודם או תוך מלאת"].

ולפי זה היה לנו לומר לכאורה, שאף כשלא נפסל הזבח לא יעלו לו הזבחים לשם חובה, היות ובשעת הקרבת הקרבן עדיין לא היה ראוי לתגלחת, כי עדיין לא נזרק אחד מן הדמים שיתירוהו בתגלחת. אלא שאנו אומרים: היות ולכשיסיים את הקרבת הקרבן יהיה ראוי לתגלחת, הרי זה כמי שהוא ראוי לתגלחת בשעת הקרבת הקרבן.

ולא עוד, אלא אפילו לרבי אליעזר, שאינו ניתר וראוי לתגלחת עד שיסיים להקריב כל קרבנותיו, אף זה חשוב שהקריב הקרבנות כשהוא ראוי לתגלחת, כי אנו מחשיבים את כל הקרבנות לקרבן אחד, ולכשתסתיים הקרבתם, הרי יהא ראוי לתגלחת.

ולפיכך: אם נטמא אחר זריקת אחד מן הדמים וקודם שיסיים להביא קרבנותיו, יהא דין קרבנותיו שהביא כבר תלויים במחלוקת רבי אליעזר וחכמים.

כי לרבי אליעזר, שהכשר קרבנותיו תלוי במה

מ"ה א], שהיות והתגלחת עצמה מתרת אותו, הרי שלגבי התגלחת עצמה כאילו כבר הותר.

ואולם עדיין צריך ביאור, שהרי התנופה היא אחר התגלחת, ואף היא מעכבת את הנזיר מלשתות יין וליטמא למתים, כמבואר לעיל מה א, ומכל מקום את תגלחת המצוה אינה מעכבת, ובהכרח שלענין תגלחת מצוה אין צריך שיהיה מותר מאיסורי הנזירות!?

3. נתבאר על פי לשון התוספות, וראה ביאור הדברים בהערה שאחר דברי חכמים.

4. א. אבל קודם שייטהר אינו יכול להביא את שאר קרבנותיו, שכל מעשה "תגלחת הטהרה" אינה נעשית אלא בנזיר טהור, ולשון המשנה "ויביא שאר קרבנותיו ויטהר" היינו "לכשייטהר".

ב. בפשוטו ביאור דברי רבי אליעזר וחכמים הוא על פי המבואר לעיל במשנה [מו ב] גבי מי שגילה על הזבח ונמצא פסול, שתגלחתו פסולה, ומתוך כך אף זבחיו שהביא אחר תגלחתו לא עלו לו לשם חובה, ומשום שצריך הוא לגדל שער, ועד שאין שערו ראוי לתגלחת אינו ראוי

ובאו ואמרו לה על בתה, שהיתה⁽⁴⁾ מפוכנת למות.

והלכה, ומצאה שמתה בתה, ונטמאה לה –

ואמרו חכמים: תביא שאר קרבנותיה, ותטהר.

גמרא:

שנינו במשנה לעיל טז א: מי שאמר הריני נוזר [נוזרות סתם של שלשים יום], נטמא יום שלשים [קודם הבאת קרבנותיו] סותר הכל. רבי אליעזר אומר: אינו סותר אלא שבעה.

ד. לשון התוספות והרא"ש: "כנטמא שחרית לפני הקריבו אחד מהן דמי"; וצריך ביאור, שהרי אנו באים לפסול את הקרבנות משום שהובאו בשעה שאינה ראויה לתגלחת, ואילו היה נטמא קודם שהביא את קרבנותיו היו קרבנותיו פסולים לא רק משום שהובאו בשעה שאינה ראויה לתגלחת כיון שהוא טמא, אלא משום שהטומאה פוסלת את הקרבנות כשם שהיא פוסלת את התגלחת, וכמבואר בתוספות בדברי חכמים, שאינו יכול להביא את קרבנותיו עד שייטהר.

ה. הקשו המפרשים [ראה "ארוזי הלכנון"] מן הסוגיא לעיל יד ב, כי שם מבואר שאפילו אחר שכבר סיים להביא את קרבנותיו ונטמא קודם שגילח, הרי שלפי רבי אליעזר הוא סותר את קרבנותיו, ומשם נראה ביאור דברי רבי אליעזר וחכמים באופן אחר, והוא:

כשם שהנטמא עד שלא מלאו ימי נזירותו, הרי הוא סותר למפרע את כל הנזירות, כך גם הנטמא כשמלאו ימי נזרו, כל שנטמא קודם שהופקעה נזירותו, יש לטומאתו דין "סתירה" לענין הקרבנות.

וזה הוא שנחלקו רבי אליעזר וחכמים לשיטתם במי שנטמא אחר שנוזק אחד מן הדמים, שלפי חכמים כבר פקעה נזירותו, ואין לטומאתו דין סתירה, ואילו לפי רבי אליעזר כיון שעדיין לא פקעה נזירותו יש לטומאתו דין סתירה לענין הקרבנות.

*4. כלומר: שהיא מסוכנת.

שבסיום הקרבת כל הקרבנות יהא ראוי לתגלחת, אם כן כשנטמא מקודם ונפסל לתגלחת - אין קרבנותיו שהקריב כבר עולים לו, שהרי אינו ראוי לתגלחת.

אבל לחכמים, שנעשה ראוי לתגלחת בהקרבת קרבן אחד, ואז עדיין לא היה טמא, אם כן אותו קרבן שהקריב קודם הטומאה עלה לו. [ומיהו לשון התוספות: "ולא ראוי לתגלחת כל היום" אינו מבואר לפירוש זה].

ג. ומלשון הרא"ש יש ללמוד להוסיף דברים בזה, שכתב הרא"ש: רבי אליעזר לטעמיה, דאמר: אחר כל המעשים כולם וכו', נמצא כשזרק אחד מן הדמים עדיין אינו ראוי לתגלחת, וכיון דסבירא ליה לרבי אליעזר שאין אחד מהקרבנות מתיר בתגלחת עד שיקריב את כולם, אם כן כל קרבנותיו חשובים כקרבן אחד, וכשנטמא קודם שיקריב כולו, הוי כאילו נטמא שחרית קודם שהקריב אפילו אחד מהם, והוי הקרבן שהביא כאילו הקריבו תוך מלאת".

ויש ללמוד מלשון הרא"ש, שאין קרבנותיו חשובים כקרבן אחד אלא משום שכולם כאחד מתירים בתגלחת, ובלא סברא זו לא משכחת לה שיביא קרבנות נזירות לדעת רבי אליעזר, כי היות ואינו נותר בקרבן הראשון בתגלחת, חשוב קרבן זה כהובא בשעה שאינה ראויה לתגלחת; אלא שקלקלתו זו היא תקנתו, שהיות וכל הקרבנות כאחד הם מתירים אותו בתגלחת מטעם זה עצמו חשובים כל הקרבנות כקרבן אחד, והרי בסוף "הקרבן" הוא מותר בתגלחת, [ומכל מקום לשון הרא"ש עדיין צריך ביאור].

“אחר מלאת” הוא נחשב.

ולכן אינו סותר אלא שבעה, כלומר: צריך להמתין שבעה ימים עד שייטהר, ויהיה יכול להביא קרבנותיו בטהרה.

קתני במשנה: מי שנזרק עליו אחד מן הדמים ונטמא, **רבי אליעזר אומר סותר את הכל**.

והניחה עתה הגמרא, שדברי רבי אליעזר שאמר “סותר את הכל”, הן כפשטן, שהוא סותר את הימים הראשונים כשאר נזיר שנטמא. כי היות ועדיין לא גילח, ושם “נזיר” עליו לדעת רבי אליעזר עצמו, הרי הוא סותר את הימים הראשונים.

ולפיכך מקשה הגמרא:

והאמר רבי אליעזר (5) [במשנה לעיל טז א]: **כל שנטמא אחר מלאת, שבעה בלבד הוא סותר, ואינו סותר את הכל!**

והאיך שנינו במשנתנו שהוא סותר את הכל?!

אמר תירץ רב:

מאי “סותר” נמי, דקאמר רבי אליעזר? —

וביאור מחלוקתם [לשיטת רב מתנא שבסוגיא בדף ה ודף ו] היא:

לדעת חכמים, הרי הוא סותר את הכל, כי היות ועדיין בתוך ימי נזירותו הוא עומד, שלא נשלמו שלשים יום של ימי נזירותו, הרי הוא כשאר נזיר, שהוא סותר את הכל.

ואף על גב ש“מקצת היום ככולו”, אין זה אלא לענין שאם הביא קרבנותיו ביום שלשים אחר שעבר “מקצת היום”, יצא, לפי שהוא נחשב כ“אחר מלאת”.

[אבל לכתחילה צריך להמתין עד יום שלשים ואחד, ואף ש“מקצת היום ככולו”].

אבל לענין טומאה, אינו מועיל “מקצת היום ככולו” לומר שנהג נזירות טהרה של שלשים יום.

לדעת רבי אליעזר, “כל לאחר מלאת, שבעה סותר” [לשון הגמרא לעיל טז א בביאור שיטתו].

ולדעתו אומרים “מקצת היום ככולו” אף לענין טומאה, ולכן אין לדון בו דין “סתירה” כשאר נזיר שנטמא, היות וגם לענין טומאה, משעבר מקצת יום השלשים, כמי שנטמא

5. בפשוטו משמע מלשון הגמרא, שהיא מקשה מדברי רבי אליעזר עצמו לפי מה שנחלק על חכמים לעיל במשנה דף טז, שלדעתם הוא סותר שלשים יום ואילו לדעת רבי אליעזר עצמו אינו סותר אלא שבעה.

אלא שאי אפשר לפרש כן, שהרי מחלוקת רבי אליעזר וחכמים לעיל היא דוקא במי שנטמא ביום שלשים, שלדעת חכמים כיון שלא

נשלמו ימי נזירותו, כי עדיין ביום שלשים הוא עומד, לכן סותר הוא את הכל, ואילו רבי אליעזר סובר שמיד בעבור “מקצת היום” הרי הוא כמי שנטמא “אחר מלאת”; אבל מי שנטמא ביום שלשים ואחד כשהוא באמת “אחר מלאת” ימי נזרו, בזה אפילו חכמים מודים שאינו סותר ימי נזרו.

והנה משנתנו עוסקת מסתמא במי שהביא

ומעשה נמי במרים התרמודית, שנזרק עליה אחד מן הדמים, ובאו והודיעוה על בתה שהיתה מסוכנת.

והלכה ומצאה שמתה, ונטמאה לה.

ואמרו חכמים: תבוא שאר קרבנותיה, ותטהר.

הרי מבואר שעל הקרבנות אנו דנים.

ומסקינן: אכן שמע מינה!

פותר כל קרבנותיו שהביא, ולא כל ימי נזירותו, וכפי שנתבאר במשנה.

ומסייעת הגמרא למה שביארה, שנידון המשנה הוא לענין הקרבנות, ולא לענין ימי הנזירות:

הכי נמי מסתברא כפי שפירשנו:

דקתני במשנתנו: וחכמים אומרים: יביא שאר קרבנותיו, ויטהר.

הדרן עלך פרק שלושה מינין

עליו אינו סותר, שהרי לעיל במשנה כשנטמא ביום שלשים אינו סותר אפילו כשלא התחיל עדיין להביא קרבנותיו, ומשום דזה כבר "אחר מלאת" משום "מקצת היום ככולו", הרי מוכרח שאף רבי אליעזר מודה שאין סתירה אלא ב"תוך מלאת", ואין די במה ששם נזיר עליו כדי לסתור את הימים הראשונים.

ב. דברי התוספות בד"ה והאמר משובשים מאד. והאחרונים הגיהו הגהות שונות. ונראה שדבריהם אינם אלא לשיטת בר פדא לעיל, בסוגיא דף ה וו, ועל כן לא הובאו דבריהם כאן, וראה גם מה שכתב הרא"ש.

קרבנותיו כדין ביום שלשים ואחד, שהרי כן הוא דינו לכתחילה; ואם כן הרי פשיטא ד"אחר מלאת" הוא, ואינו סותר את הכל, ואינו ענין לשיטתו של רבי אליעזר לעיל במשנה ואף חכמים שם מודים לזה, רק שהם סוברים שביום שלשים עדיין "תוך מלאת" הוא!?

ולכן צריך לבאר שקושיית הגמרא אינה לפי שיטתו של רבי אליעזר שנחלק על חכמים לעיל, אלא דממילא משמע מדברי רבי אליעזר שם, שסתירת נזירות אינה שייכת אלא כשהוא ב"תוך מלאת" ימי נזרו.

אבל כשעברו ימי נזרו אף שעדיין שם נזיר

פרק כהן גדול

מתניתין:

גמרא:

כהן גדול וכן נזיר⁽⁶⁾ אינן מיטמאין אפילו לקרוביהן שמתו.⁽⁷⁾

ומבארת הגמרא:

בשלמא, זה פשוט בביאור מחלוקת חכמים ורבי אליעזר בכהן גדול ונזיר — שהאי, חכמים, סבר שכהן גדול עדיף.

היו שניהם — כהן גדול ונזיר — מחלכין בדרך, ומצאו מת מצוה שאין לו קוברים ושניהן מותרין ליטמא לו:⁽⁸⁾

ואילו האי, רבי אליעזר, סבר שנזיר עדיף.

רבי אליעזר אומר: כיון שיש כאן שנים ודי באחד מהם, לכן יטמא כהן [גדול וכל שכן כהן הדיוט], ואל יטמא נזיר.

א. כהן גדול מושחים אותו בשמן המשחה שעשה משה.

וחכמים אומרים: יטמא נזיר, ואל יטמא כהן [הדיוט וכל שכן כהן גדול].

במשיחה זו הוא נעשה לכהן גדול.

אמר להן רבי אליעזר לחכמים: יטמא כהן, שאינו מביא קרבן על טומאתו,⁽⁹⁾ ואל יטמא נזיר, שהוא מביא קרבן על טומאתו.

כמו כן, כהן גדול שנמשח בשמן המשחה נקרא "כהן משיח".

אמרו לו חכמים: אדרבה! יטמא נזיר, שאין קדושתו קדושת עולם,⁽¹⁰⁾ ואל יטמא כהן, שקדושתו קדושת עולם.

אך משגנו המלך יאשיהו את שמן המשחה [כמבואר ביומא נב ב], היו הכהנים הגדולים מתקדשים על ידי שהיו עובדים בשמונה בגדים של כהן גדול.

יטמא להם במותם.

6. בתוספות ביארו את הטעם שהקדים התנא כהן גדול לנזיר, שהוא משום שפרשת כהן גדול כתובה בפרשת אמור הקודמת לפרשת נשא שם נאמרה פרשת נזיר.

8. בגמרא יתבאר המקור לזה, שהן מיטמאין למת מצוה.

7. שלא כמו כהן הדיוט שהוא מיטמא לשבעה קרובים, ומשום שבכהן גדול כתוב [ויקרא כא יא]: "ועל כל נפשות מת לא יבא לאביו ולאמו לא יטמא", ובנזיר כתוב [במדבר ו ו]: "על נפש מת לא יבא. לאביו ולאמו ולאחותו לא

9. לשון המאירי הוא: מפני שהנזיר טעון בה גלוח וקרבתו וסתירה.

10. כתבו התוספות: ואפילו אמר "נזיר עולם", מכל מקום סתם נזירות הוי שלשים יום; וביאר

וכן פשוט הוא, שכהן גדול **משוח בשמן המשחה**

וכהן גדול **מרוכה בנדים**, שהיו מהלכין מ-ב בדרך, (1) ומצאו מת מצוה:

כהן גדול **משוח בשמן המשחה עדיף שלא להיטמא**, אלא ייטמא מרוכה הבגדים, ומשום:

דאילו כהן גדול משוח בשמן המשחה, מביא "פר הבא על כל המצוות", כשהורה לעצמו באחת מכל המצוות ששגתם חטאת, ועשה על פי הוראתו.

ואילו כהן גדול מרוכה בנדים, אין מביא פר, אלא כשבה או שעירה כשאר כל אדם.

וכן פשוט הוא: כהן גדול **משוח שעבר מן הכהונה הגדולה, ומרוכה בנדים** המכהן ככהונה גדולה, (2) שהיו מהלכין בדרך ומצאו

וכהן גדול שנתקדש באופן זה, נקרא "מרוכה בגדים".

ב. יש חילוק בין "כהן משיח" ל"מרוכה בגדים" לענין הבאת "פר הבא על כל המצוות" [הנקרא גם "פר כהן משיח"].

הכהן המשיח, אם היה חכם מופלא, וטעה, והורה לעצמו הוראת היתר מוטעית באחת מן המצוות שחייבים על זדונם כרת ועל שגתם חטאת. ומתוך שסמך על הוראתו, עשה מעשה –

חידשה בו התורה קרבן מיוחד, והרי הוא מביא "פר כהן משיח" על חטאו שחטא מחמת הוראתו המוטעית.

ואילו כהן גדול שנתכהן על ידי שהוא "מרוכה בגדים", מביא על שגתו כשבה או שעירה לחטאת, ככל אדם שחטא בשוגג

וברש"ש על המשניות, וראה "ארזי הלבנון" אות ו.

1. ביארו התוספות: כגון שאחרון הכהנים הגדולים שנמשח בשמן המשחה - גלה [וברא"ש הוסיף: חלה], ומינו אחר תחתיו ועבד ימים רבים, וחזר הכהן המשיח, ומאחר שכבר שימש הכהן השני כמה שנים אין מעבירין אותו מעבודתו, [ואינו דומה לכהן גדול שמינוהו לפי שעה משום שאירע קרי בכהן גדול, שהראשון חוזר לעבודתו משנטהר, כמבואר בבבליא שהובאה בהערה לקמן], אלא שניהם עובדים ככהן גדול; "ארזי הלבנון" על פי רוב המפרשים, ראה שם.

2. ראה הגהה בתוספות ובפירושו הרא"ש, היכי משכחת לה.

ב"ארזי הלבנון" את כוונתם: דערך קדושת הדבר קבוע הוא ואינו משתנה, ומסתברא דערך קדושת נזירות נקבע לפי מה שהוא שיעור סתם נזירות דהיינו שלשים יום, והלכך אף כי מקבל עליו נזירות לכל ימיו, אין כאן משום תוספת בערך הקדושה רק תוספת זמן אשר תחול עליו ערך קדושת סתם נזירות.

והמאירי כתב: "שאפילו היה נזיר עולם, מכל מקום קדושת שעה היא קרויה, אחרי שאין קדושתו מאליו, ואל ייטמא כהן שקדושתו קדושת עולם, רצה לומר קדושה שמאליה לעולם"; ובתוספות יום טוב חילק באופן אחר מדברי התוספות, ש"נזיר עולם" אין קדושתו "מעולם" אף כי היא "לעולם", מה שאין כן כהן שקדושתו היא "מעולם לעולם", וראה עוד שם,